Fælleskommunalt Socialsekretariat Syddanmark

Rammeaftale 2027-2028

For det specialiserede socialområde og special-undervisningsområdet for de 22 syddanske kommuner og Region Syddanmark.

Forord

Kommunerne i Syddanmark og Region Syddanmark gør hver dag en vigtig forskel for nogle af samfundets mest udsatte borgere. Gennem specialiserede tilbud, faglig ekspertise og et tæt samarbejde på tværs af kommuner og region understøttes borgernes trivsel, udvikling og muligheder for at leve et selvstændigt liv.

Det specialiserede socialområde er samtidig et område i udvikling, som i de kommende år står over for en række forandringer og udfordringer., hvilket har medvirket til et stort politisk fokus på det samlede socialområde. Folketinget og regeringen har allerede vedtaget større tiltag på området, hvor der er fokus på udvikling af handicapområdet, en psykiatrireform, en sundhedsreform mm. Det forventes, at der de kommende år vil blive vedtaget tiltag i forhold til specialeplanlægning, takstmodeller, herbergsområdet m.fl.

Samtidig har kommunerne og regionen i dag allerede et stort fokus på de vilkår, som medfører og kræver forandringer på det specialiserede socialområde. Det specialiserede socialområde har gennem en årrække oplevet store udgiftsstigninger, udfordringer med at tiltrække tilstrækkelig kvalificeret personale, samt udfordringer med tilstrækkelig kapacitet. Med afsæt i dette er det vigtigt, at kommunerne og regionen fastholder det gode og tætte samarbejde.

Rammeaftalen for 2027-2028 viderefører indsatserne fra Rammeaftalen 2025-2026. Indsatserne er justeret på baggrund af de høringssvar der er kommet fra de politiske udvalg i kommunerne og Region Syddanmark, samt de kommunale handicapråd. Derudover har kommunerne i Syddanmark sammen med Region Syddanmark besluttet at styrke samarbejdet med udviklingen af fælleskommunale principper, som skal sætte retningen for det gode forpligtende samarbejde.

Fælleskommunalt Socialsekretariat Syddanmark

Fælleskommunale principper - Syddanmark

Kommunerne og regionen står over for en fælles opgave med at sikre tilstrækkelig kapacitet, høj faglig kvalitet og bæredygtige løsninger på botilbudsområdet for borgere med komplekse og sammensatte behov.

De fælles principper skal skabe et forpligtende grundlag for samarbejde om udvikling, planlægning og anvendelse af offentlige botilbud i region Syddanmark. Principperne skal understøtte en mere koordineret og bæredygtig udvikling af området, styrke den offentlige egenkapacitet og sikre gennemsigtighed, kvalitet og fleksibilitet på tværs af kommuner og region.

Principperne omsættes løbende til konkrete initiativer og følges op gennem fælles dialog og evaluering.

1. Fælles om kapacitetsplanlægning

Kommunerne og regionen koordinerer planlægning og udvikling af kapacitet og specialiserede tilbud for at sikre en bæredygtig og behovsorienteret tilbudsstruktur.

Det indebærer fælles drøftelser af behovsudvikling, kapacitet, omlægninger og etablering af nye tilbud med afsæt i data og strategisk planlægning. Formålet er at forebygge både over- og underkapacitet og samtidig sikre et tilstrækkeligt specialiseret tilbudsbillede.

2. Fælles om anvendelse og udvikling af offentlige tilbud

Kommunerne og regionen forpligter sig til først at afsøge relevante offentlige tilbud og til i fællesskab at understøtte udviklingen af nye pladser og tilbud, når der identificeres behov.

Princippet skal bidrage til en styrket offentlig egenkapacitet, bedre ressourceudnyttelse og større bæredygtighed i tilbudsviften. Samarbejdet skal samtidig understøtte fleksibel tilpasning af eksisterende tilbud til ændrede målgrupper og behov.

3. Fælles om gennemsigtighed og ensartede rammer

Kommunerne og regionen anvender fælles retningslinjer, standardkontrakter og ensartede metoder for takstberegning, kontraktforhold og samarbejde med tilbud.

Formålet er at skabe gennemsigtighed, sammenlignelighed og klare økonomiske og juridiske rammer på tværs af området. Samtidig understøttes tillid og effektivt samarbejde mellem myndigheder og leverandører.

4. Fælles om krav og håndtering af tvister

Kommunerne og regionen anvender en fælles tilgang til kontraktforhandlinger på tværs af de syddanske kommuner, så den enkelte kommune stilles bedst i forhandlingen med private aktører. Herunder også mulighed for at købe forhandlingsbistand på tværs af kommunerne.

Kommunerne og regionen vil understøtte en fælles tilgang til håndtering af tvister, f.eks. i tilfælde hvor en privat leverandør ikke lever op til tilbudsbeskrivelsen eller lignende.

5. Fælles om data og overblik

Kommunerne og regionen udvikler og anvender fælles datagrundlag og digitale løsninger for at skabe et aktuelt overblik over kapacitet, belægning og behov på botilbudsområdet.

Et fælles overblik skal styrke beslutningsgrundlaget, understøtte hurtigere visitation og skabe bedre muligheder for koordineret kapacitetsstyring på tværs af kommuner og region.

6. Fælles om faglig kvalitet og videndeling

Kommunerne og regionen samarbejder om udvikling af faglig kvalitet gennem videndeling, fælles læring og faglige netværk.

Samarbejdet skal understøtte udviklingen af fælles kvalitetsforståelser og styrke de faglige indsatser på tværs af tilbud, samtidig med at der fortsat er plads til lokale løsninger og forskellige faglige metoder.

7. Fælles om omstillingsevne og akutte behov

Kommunerne og regionen samarbejder om hurtigt og fleksibelt at kunne håndtere akutte eller ændrede behov på botilbudsområdet.

Det indebærer blandt andet, at der i perioder kan stilles kapacitet, kompetencer og midlertidige løsninger til rådighed på tværs af kommuner og region for at sikre stabile og fagligt forsvarlige tilbud til borgerne.

Fælleskommunale indsatser i rammeaftalen

I Syddanmark har kommunerne og regionen et udviklingsorienteret sigte i forhold til rammeaftalesamarbejdet, og der er et fælles ønske om, at indsatserne skal have et langsigtet fokus. Derfor vil kommunerne arbejde for, at rammeaftalen fremover kan vedtages for en 4-årig periode, så kommunerne og regionen i fællesskab kan arbejde med de langsigtede indsatser til gavn for borgerne i Syddanmark.

Kommunerne og regionen har med Rammeaftalen 2027-2028 valgt tre fokusområder for samarbejdet:

- Fælles om botilbud og økonomistyring
- Fælles om kvalitet
- Fælles om udvikling

De 3 indsatser vil alle bygge på de fælleskommunale principper.

Fælles om botilbud og økonomistyring

Kommunerne har igennem en årrække oplevet en stor stigning i antallet af borgere som har behov for en indsats på det specialiserede socialområde. Samtidig har kommunerne set, at flere og flere borgere har mere sammensatte og komplekse støttebehov, samt at udgifterne til borgere med komplekse behov, medfører et forstærket udgiftspres på det specialiserede socialområde.

Kommunerne har et stort fokus på at håndtere det store udgiftspres, som det specialiserede socialområde igennem flere år har oplevet. Det gælder særligt, fordi det ikke er entydigt dokumenteret, at udviklingen i kvaliteten af indsatserne for borgerne svarer til udgiftsstigningen.

En stor del af det øgede udgiftspres, kan ses ved de forøgede udgifter til køb af botilbudspladser, hos særligt de private leverandører. Samtidig har det kunne konstateres, at den private botilbudskapacitet er steget markant.

Derfor er kommunerne og regionen enige om, at de står overfor en fælles opgave med at sikre tilstrækkelig kapacitet på botilbudsområdet

Vi vil særligt samarbejde om:

- Udarbejdelse af en samlet strategi for botilbudsområdet, der sikrer koordinering, planlægning og udvikling af kapacitet og specialiserede tilbud, så vi kan sikre en bæredygtig og behovsorienteret tilbudsstruktur.
- Fælles model for at sikre bæredygtigt økonomisk grundlag for oprettelse af nye tilbud, herunder brug af mulighederne i lånepulje for oprettelse af botilbudspladser på det specialiserede socialområde.
- Anvendelse af den eksisterende offentlige egenkapacitet.
- Gennemsigtighed og ensartede rammer, hvor de fælles styringsrammer (også kendt som bilagene) er grundlaget for takster, kontraktforhold og samarbejde med tilbud og hinanden. Kommunerne og regionen anvender fælles retningslinjer og KL´s standardkontrakter ved køb og salg af botilbudspladser.

- Derudover vil kommunerne og regionen understøtte en fælles tilgang til håndtering af tvister, f.eks. i tilfælde hvor en privat leverandør ikke lever op til tilbudsbeskrivelsen.
- Dialog om øget gennemsigtighed omkring takster, herunder inddragelse af arbejdet på nationalt plan med udvikling af et nyt takstsystem på socialområdet.
- Udvikling og anvendelse af et fælles datagrundlag og digitale løsninger for at skabe overblik over kapacitet, belægning og behov.

Fælles om kvalitet

I Syddanmark er den borgeroplevede kvalitet et særligt centralt fokusområde. Der skal udvikles indsatser, der understøtter livskvalitet, sammenhæng og tryghed for de borgere, som har brug for kommunernes hjælp – uanset om det er i en kortere eller længere periode.

For at lykkes med dette vigtige fokus på borgerne er det samtidig vigtigt, at vi har et stærkt fokus på at sikre dygtige og engagerede medarbejdere, da de udgør grundlaget for, at borgerne kan få de rette tilbud og den støtte, de har behov for. Vi skal sikre, at medarbejderne har de rette kompetencer. Derfor er det vigtigt, at medarbejderne oplever en kvalificeret ledelse, der understøtter deres arbejde. Derudover er det nødvendigt at styrke vidensopbygning og videndeling på tværs af kommuner og tilbud, så vi bedre kan målrette de rette indsatser til borgerne.

Kommunerne og regionen samarbejder om udvikling af faglig kvalitet gennem videndeling, fælles læring og faglige netværk. Samarbejdet skal understøtte udviklingen af fælles kvalitetsforståelser og styrke de faglige indsatser på tværs af tilbud, samtidig med at der fortsat er plads til lokale løsninger og forskellige faglige metoder.

Vi vil særligt samarbejde om at:

- Øge den borgeroplevede kvalitet.
- Sikre tværkommunalt samarbejde, som kan øge erfaringsudveksling og kvalitetsudvikling.
- Sikre sammenhæng mellem den borgeroplevede kvalitet, kompetenceudvikling af medarbejdere og ledere.
- Understøtte prøvehandlinger med fokus på den borgeroplevede kvalitet, afholde temadage for medarbejdere og deltage i forsknings- og udviklingsprojekter.
- Understøtte fokus på høj kvalitet i den faglige ledelse.

- Øge samarbejdet og dialogen med uddannelsesinstitutioner og faglige organisationer for at styrke interessen for at arbejde på det specialiserede socialområde.

Fælles om udvikling

Rammeaftalen i Syddanmark sætter fokus på både den aktuelle udvikling, men samtidigt på kommende udviklingsindsatser og behov. Kommunerne og regionen i Syddanmark følger udviklingen tæt, så vi hurtigt kan agere, når der er ny lovgivning eller andre indsatser, hvor det er optimalt, at vi løser opgaven i fællesskab. Både så ikke alle 22 kommuner og regionen står alene i forhold til at finde egne løsninger, men også at løsningerne bliver bedre, når vi udvikler dem i fællesskab.

Kommunerne og regionen i Syddanmark vil fortsætte samarbejdet med at sikre borgerne koordinerede og sammenhængene forløb af høj kvalitet, for de borgere som både er i kontakt med den regionale psykiatri og de kommunale sociale indsatser.

Der er igangsat flere og store tiltag på det specialiserede socialområde de seneste år og der er flere forventede kommende tiltag. Det drejer sig blandt andet om:

- En reform af herbergsområdet
- Et fælles fokus på borgere med komplekse behov
- Det nye regionale tilbud til voksne borgere med dobbeltdiagnose.
- Det forventede kommende tilbud til børn og unge med dobbeltdiagnose.
- En forventet national takstmodel.
- En måske kommende specialeplan på socialområdet.
- 10 års planen for psykiatrien
- Øvrige nationale tiltag

Vi vil særligt samarbejde om at løse fremtidens udvikling i fællesskab.

Regulering af kapacitet i Syddanmark

I arbejdet med Rammeaftale 2027-2028 videreføres og styrkes det fælles tværkommunale fokus på målgrupper med komplekse og sammensatte støttebehov på det specialiserede socialområde. På baggrund af dels den analyse, der blev gennemført som led i den nationale afdækning initieret af KL, dels det efterfølgende regionale spørgeskema udviklet i regi af det fælleskommunale samarbejde, er der identificeret en række målgrupper, hvor kommunerne oplever et stigende behov for højt specialiserede, koordinerede

og fleksible indsatser. Analyserne peger samtidig på, at der for flere af målgrupperne er tale om borgere med betydelig kompleksitet, herunder samtidige psykiske lidelser, misbrugsproblematikker, udadreagerende adfærd, kognitive funktionsnedsættelser, somatiske problemstillinger og omfattende sociale udfordringer.

På børne- og ungeområdet peger afdækningerne særligt på tre målgrupper, hvor kommunerne oplever udfordringer med at finde egnede og tilstrækkeligt specialiserede tilbud. Den første målgruppe er børn og unge med svær autisme og høj kompleksitet, ofte kombineret med lavt kognitivt funktionsniveau samt selvskadende eller udadreagerende adfærd. Den anden målgruppe omfatter børn og unge med udadreagerende adfærd og psykiatriske problemstillinger, hvor kommunerne oplever vanskeligheder med at finde anbringelsessteder, der kan håndtere den samlede adfærdsmæssige og behandlingsmæssige kompleksitet. Den tredje målgruppe er børn og unge med omfattende funktionsnedsættelser og betydelige plejebehov, hvor der ofte er behov for samtidige socialpædagogiske og sundhedsfaglige indsatser samt specialiserede fysiske rammer og tværfaglige kompetencer.

På voksenområdet identificerer analyserne tilsvarende tre målgrupper med komplekse behov og stigende krav til specialisering og koordinering. Den første målgruppe er borgere med psykiatriske lidelser kombineret med misbrug, herunder borgere med dobbeltdiagnoser, hvor kommunerne oplever udfordringer som følge af, at eksisterende tilbud ofte er organiseret enten omkring psykiatri eller misbrug, men ikke begge problemstillinger samtidigt. Den anden målgruppe omfatter borgere med udviklingshandicap eller autisme kombineret med udadreagerende adfærd eller andre komplekse problemstillinger, hvor der er behov for højt specialiserede botilbud, skærmede rammer og høj personalefaglighed. Den tredje målgruppe er borgere med dom eller kriminalitetsrelaterede problemstillinger, ofte i kombination med psykiatriske lidelser eller udviklingshandicap, hvor kommunerne blandt andet peger på udfordringer relateret til sikkerhed, specialiserede kompetencer og kapacitet.

I den kommende rammeaftaleperiode vil kommunerne og regionen arbejde videre med de identificerede målgrupper med henblik på at styrke den fælles viden om behovsudviklingen, understøtte udviklingen af relevante tilbud og sikre en fortsat koordinering af kapacitet og specialiseringsniveau på tværs af kommuner og sektorer. Der vil være særligt fokus på borgere med komplekse støttebehov, hvor eksisterende tilbudsstrukturer i mindre grad matcher borgernes samlede problemstillinger, og hvor der ofte er behov for samtidige sociale, sundhedsfaglige og psykiatriske indsatser.

Overtagelse af regionale tilbud

Der er ingen aktuelle tilkendegivelser fra kommunalbestyrelserne om overtagelse af regionale tilbud.